

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu) (U 26/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ympäristöneuvos Maarit Haakana, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Pia Kotro, työ- ja elinkeinoministeriö
- yli-insinööri Tiina Sekki, Energiavirasto
- ilmastopanelisti Jarek Kurnitski, Suomen ilmastopaneeli
- erikoistutkija Tarja Häkkinen, Suomen ympäristökeskus
- johtaja Päivi Laitila, Motiva Oy
- Senior Scientist Terttu Vainio, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- tekninen johtaja Mikko Somersalmi, RAKLI ry
- toimitusjohtaja Harri Hiltunen, Suomen Kiinteistöliitto ry
- toiminnanjohtaja Marju Silander, Suomen Omakotiliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- puolustusministeriö
- Puolustusvoimat
- Senaatti-kiinteistöt
- Kirkkohallitus
- Suomen Kuntaliitto
- Climate Leadership Coalition ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Energiateollisuus ry
- Kaupan liitto ry
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Rakennusperinteen Ystävät ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Rajavartiolaitos

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komission ehdotuksen mukaan uudisrakennusten on oltava päästöttömiä rakennuksia. Ehdotuksessa esitetään enimmäisraja-arvot päästöttömien rakennusten primäärienergiankulutukselle. Energiatehokkuudeltaan heikoimmille olemassa oleville rakennuksille asetetaan ehdotuksessa energiaterhokkuuden vähimmäistasot (energiaterhokkuusluokat) sekä aikataulut vähimmäistason saavuttamiselle. Kansallinen rakentamisen perusparannussuunnitelma olisi laadittava.

Energiaterhokkuustodistusten soveltamisalaan, luokitustapaan, sisältöön ja valvontaan esitetään muutoksia. Energiakorjauksiin olisi kannustettava rahoituksella ja muilla tukitoimilla.

Latauspisteiden sekä latauspisteitä varten tarvittavien esikaapelointien määriin esitetään tiukennuksia. Myös pyöräpysäköintipaikkojen määriin ehdotetaan vähimmäisvaatimuksia. Automaatio- ja ohjausjärjestelmien asentamisvelvoitteiden soveltamisalaa laajennetaan, lisäksi ne kohdistuisivat teknisesti lievempinä myös asuinrakennuksiin. Lämmitys- ja ilmastointijärjestelmiä koskeviin pakollisiin säännöllisiin tarkastuksiin esitetään lisätarkennuksia.

Ehdotuksen mukaan rakennusten perusparannuspassia koskeva järjestelmä on otettava käyttöön sekä rakennusten älyvalmiusindikaattoria koskeva arviointi suurehkoille ei-asuinrakennuksille. Ehdotuksessa esitetään lisäksi paljon tietokantoihin, tiedon siirtoon, valvontaan sekä pätevyysiin liittyviä uusia säännöksiä.

Valtioneuvoston kanta

Yleistä

Suomi on osana Euroopan unionia sitoutunut Pariisin ilmastopimukseen. Tavoite edellyttää pitkän aikavälin ilmastotoimien rakentamista siten, että EU:n hiilineutraalius saavutetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla ennen vuotta 2050. Osana tätä tavoitetta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että 55-valmiuspaketista käytävien neuvottelujen lopputuloksena kokonaisuudessaan saavutetaan vuodelle 2030 asetettu vähintään 55 prosentin ilmastotavoite, joka voidaan myös ylittää.

Valmiuspaketin ehdotuksilla on lukuisia ristikkäisvaikutuksia, ja valtioneuvosto korostaa, että valmiuspaketin kunnianhimoitason ylläpitäminen kokonaisuutena tulee varmistaa.

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvottelut edistyvät ripeästi, jotta toimeenpanolle jää riittävästi aikaa. Samalla valtioneuvosto korostaa, että 55-valmiuspaketti myös ohjaa EU:n siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta. Siirtymä tulee toteuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä, vaikuttavalla ja kustannustehokkaalla tavalla huomioiden luontokadon ehkäisyyn, digitalisaatioon sekä siirtymän oikeudenmukaisuuteen liittyvät näkökohdat.

Valtioneuvosto arvioi ehdotuksia kansallisen ja eurooppalaisen kokonaisedun näkökulmasta. Ilmastovaikutusten lisäksi ehdotusten tulee monipuolisesti huomioida vaikutukset muun muassa kilpailukykyyn, valtion tulokertymään ja Suomen maksuihin EU:lle. Lisäksi on tärkeää systemaattisesti arvioida päätösten vaikutuksia kansalaisten hyvinvointiin. (E 97/2021 vp)

Valtioneuvosto katsoo, että neuvotteluprosessin aikana tulee kiinnittää edelleen huomiota lainsäädäntöehdotusten yhteisvaikutuksiin ja yhteensopivuuteen. Valtioneuvoston kantoja täydenneetään tarvittaessa ehdotusta ja 55-valmiuspaketin kokonaisvaikutuksia koskevien lisätietojen perusteella.

Uudisrakentaminen

Valtioneuvosto pitää hyvänä ehdotuksen tavoitteita uudisrakentamisen energiatehokkuuden parantamiseksi ja siirtymiseksi käyttämään päästötöntä energiaa, mutta näkee ehdotetuissa toteutus-tavoissa myös ongelmia. Valtioneuvosto katsoo, että päästöttömän rakennuksen primäärienergi-ankulutuksen sitovat enimmäisarvot tulee asettaa kansallisesti, ilman EU:n tasolla asetettua vaatimusta, jolloin voidaan ottaa parhaiten huomioon kansalliset olosuhteet, jäsenvaltion ilmasto-olosuhteet ja soveltuminen kansalliseen energijärjestelmään. Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltion sijainnista johtuvan ilmaston vaikutus primäärienergiankulutukseen pitäisi ottaa kattavammin huomioon. Valtioneuvosto pitää tiukkana aikaistettua aikataulua vaatimusten soveltami- seksi julkisten viranomaisten rakennuksille. Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioiden on voita- va päättää primäärienergiankulutuksen laskennassa käytettävät painokertoimet kansallisesti ja suhtautuu kriittisesti painokertoimien määrittelyn sitomista ehdotuksessa esitetyn standardin mu- kaisiin tapoihin. Erityisesti hukkalämmön ja päästöttömän energiantuotannon ilmastomyönteis- ten vaikutusten huomioon ottaminen painokertoimia määritettäessä on tärkeää, vaikka ne eivät olekaan uusiutuvaa energiaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rakennuksen energiahuoltojär- jestelmä voi tukeutua myös yleiseen verkkosähköön ja kaukolämpöjärjestelmään. Valtioneuvos- to kannattaa rakennusten elinkaaren ilmastovaikutusten arviointia uusille rakennuksille.

Olemassa olevat rakennukset

Direktiivin tavoitteet olemassa olevien rakennusten energiatehokkuustoimien nopeuttamiseksi ja pyrkimyksiksi luoda uskottava järjestelmä tavoitteiden saavuttamiseksi ovat linjassa hallitusoh- jelman kanssa. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin kriittisesti ehdotettuun energiatehokkuuden vähimmäistasojen asettamiseen julkisen ja yksityisen rakennuskannan perusparantamiseksi, si- dottuna komission antamaan energiatehokkuustasoon ja aikatauluun. Julkisen sektorin sekä yksi- tyisten rakennusten omistajien tulee voida kohdistaa taloudelliset resurssinsa mahdollisimman vaikuttavaan päästöjen ja energiankulutuksen vähentämiseen ja hiilineutraaliustavoitteen saavut- tamiseen kaikin käytettävissä olevin keinoin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rakennuksia voi-

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

daan korjata oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti niiden elinkaaren mukaisesti. Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti myös valvontamekanismin perustamiseen.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan olemassa olevien rakennusten kategoristen ja pakollisten aikataulutettujen korjausten sijasta direktiivin tavoite tulee voida vaihtoehtoisesti toteuttaa tehokkaammin tavoitteiden mukaisella kansallisella rakennusten perusparannussuunnitelmalla. Valtioneuvosto kannattaa suunnitelman laatimista. Perusparannussuunnitelmassa jäsenvaltiot pystyvät paremmin itse määrittelemään kansalliset aikataulut ja keinot sekä ottamaan huomioon kansalliset olosuhteet ja rakennuskanta niin, että saavutetaan hiilestä vapaa ja energiatehokas rakennuskanta vuonna 2050. Voimassa olevan direktiivin mukaiset vuonna 2020 valmistuneet perusteelliset ja kattavat pitkän aikavälin korjausrakentamisen strategiat vuosille 2020–2050 tulee ottaa huomioon tavoitteen saavuttamisessa. Suunnitelmalla voidaan täydentää strategioiden toimenpiteitä ja vahvistaa tavoitteiden toteutumista kansallisista lähtökohdista. Jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti paras tieto rakennuskantansa korjausmahdollisuuksista ja korjauksista seuraavista päästöjen pienenemisistä ja energiatehokkuushyödyistä. Perusparannussuunnitelman sisällölle on hyvä luoda yhteiset puitteet ja tavoitteet, mutta siitä ei tulisi säätää liian sitovasti EU-tasolla.

Valtioneuvosto kannattaa kansallisesti laadittavaa ja kansalliset olosuhteet huomioon ottavaa perusparannuspassia, jolla edistetään rakennusten vaiheittaisten korjausten yhteydessä tehtävää energiatehokkuuden parantamista. Valtioneuvosto pitää riittävänä direktiiviehdotuksessa ehdotettua säätelyä eikä pidä välttämättömänä perusparannuspassin sisällöstä säätämistä tarkemmin delegoidulla asetuksella, koska jäsenvaltioilla on paras tieto rakennuskantansa korjausmahdollisuuksista ja korjauksista seuraavista päästöjen pienenemisestä ja energiatehokkuushyödyistä. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotus voisi olla hallinnollisesti raskas, josta voi seurata, ettei perusparannuspassia oteta laajamittaisesti käyttöön.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotukseen rakennusten ja rakennuksen osien energiatehokkuuden vähimmäisvaatimusten asettamiseen vähintään kustannusoptimaaliselle tasolle. Valtioneuvosto kannattaa kustannusoptimaalisten tasojen laskemisen laajentamista olemassa oleville laajasti kunnostettaville rakennuksille sekä yksittäisille rakennusosille. Valtioneuvosto pitää hyvänä ehdotettua uutta vaatimusta ottaa huomioon ilmastonmuutokseen varautuminen, vaarallisten aineiden kuten asbestin poistaminen ja esteettömyys vammaisten henkilöiden kannalta olemassa olevassa rakennuskannassa laajamittaisten korjausten yhteydessä.

Energiatodistukset ja energiatehokkuustietokanta

Valtioneuvosto voi kannattaa komission ehdotuksia energiatodistusten laatimiseksi digitaalisena, yhteistä mallia energiatodistuksessa esitettävistä tiedoista ja yleistä periaatetta jäsenvaltioille yhtenäisestä tavasta luokitella energiatehokkuus. Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta todistusten laatimisen laajentamiseksi laajamittaisiin korjauksiin, vuokrasopimusten uusimiseen sekä julkisten tahojen rakennuksiin. Valtioneuvosto ei pidä kannatettavana komission ehdotusta poistaa poikkeuslista velvoitteiden soveltamiselle siten, että energiatodistukset olisi laadittava jatkossa myös muun muassa kaikille teollisuus- ja korjaamorakennuksille, hartauden harjoittamiseen ja uskonnolliseen toimintaan tarkoitetuille rakennuksille, alle 50 neliömetrin rakennuksille ja lämmitettäville kesämökeille. Valtioneuvosto pitää energiatodistusten tehokasta ja kattavaa

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

valvontaa tärkeänä, mutta komission ehdotusta valvonnan toteutuksen osalta turhan yksityiskoh-
taisena, mikä lisäisi hallinnollista taakkaa.

Latauspisteet ja polkupyörien pysäköintipaikat

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti sähköajoneuvojen latauspisteiden ja esikaapeloinnin li-
säämistavoitteisiin uudisrakentamisen ja laajamittaisten korjausten yhteydessä. Valtioneuvosto
suhtautuu tässä vaiheessa myönteisesti siihen, että kynnyksarvoja vaatimusten soveltamiseksi ma-
dallettaisiin, mutta korostaa, että ehdotuksen vaikutuksia tulee arvioida jatkoneuvotteluissa.

Valtioneuvosto kiinnittää kriittisesti huomiota vaatimukseen, jonka mukaan olemassa oleviin ei-
asuinrakennuksiin, joissa on yli 20 pysäköintipaikkaa, tulee asentaa yksi latauspiste jokaista 10
pysäköintipaikkaa kohden jo vuoden 2027 alkuun mennessä. Valtioneuvosto pitää haasteellisena
vaatimusta asentaa esikaapelointi vähintään joka toiseen pysäköintipaikkaan olemassa oleviin
julkisten viranomaisten omistamiin tai käyttämiin ei-asuinrakennuksiin vuoden 2033 alkuun
mennessä, kun pysäköintipaikkoja on yli 20. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että erityisesti ole-
massa olevien rakennusten kohdalla latauspisteisiin ja esikaapelointiin liittyvien vaatimusten tu-
lisi olla joustavia esimerkiksi pk-yritysten osalta, jotta esimerkiksi rakennusten vähäinen tai vain
ajoittainen käyttö ja paikalliset olosuhteet voidaan ottaa vaatimusten soveltamisessa huomioon.

Valtioneuvosto katsoo, ettei polkupyörien pysäköintipaikkojen edellyttäminen rakennuksiin sel-
laisenaan liity rakennusten energiatehokkuuteen. Valtioneuvosto voi hyväksyä polkupyörien py-
säköintipaikkojen edellyttämistä kestävien liikkumismuotojen edistämiseksi, mikä vahvistaa
asumiseen liittyvien hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista. Valtioneuvosto pitää hyvänä eh-
dotuksen mahdollistamat joustot polkupyörien pysäköintipaikkojen määrän osalta.

Valtioneuvosto kannattaa latauspisteiden asentamisen edistämisvelvollisuutta, mutta suhtautuu
kriittisesti siihen, että jäsenvaltioiden olisi merkittävästi poikettava kansalliseen omistusoikeus-
ja vuokralainsäädäntöön perustuvista omistajan tai vuokranantajan suostumusvaatimuksista.
Hallitusohjelman mukaan sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamisen hallinnollisia esteitä
erityisesti taloyhtiöissä poistetaan. Neuvotteluissa tulisi pyrkiä varmistamaan, että direktiivistä
johtuva velvollisuus edistää latauspisteiden asentamista voidaan sovittaa yhteen nykyisen kansal-
lisen omistajan ja vuokranantajan oikeuksia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Valtioneu-
vosto voi hyväksyä sen, että direktiivi koskee myös asunto-osakeyhtiöitä ja asunto-osuuskuntia
edellyttäen, että yhtiön tai osuuskunnan osakkaan tai jäsenen asentaessa sähköauton latauspis-
teen yhtiöllä tai osuuskunnalla sekä muilla osakkailla tai jäsenillä on oikeus asettaa ehtoja osak-
kaan tai jäsenen asennukselle, josta voi aiheutua kustannuksia tai muuta haittaa yhtiölle ja osuus-
kunnalle tai toiselle osakkaalle ja jäsenelle.

Automaatio- ja ohjausjärjestelmät tarkastukset, älyindikaattori

Valtioneuvosto voi hyväksyä, että automaatio- ja ohjausjärjestelmien asennusvelvoitteen kyn-
nyksarvoa alennetaan uusien ja laajamittaisesti korjattavien ei-asuinrakennusten osalta, mutta ei
pidä sitä perusteltuna olemassa oleville rakennuksille. Valtioneuvosto voi hyväksyä seurantatoi-
minnon asennusvaatimuksen uusille ja laajamittaisesti korjattaville asuinrakennuksille, mutta ei

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

pidä hyvänä seurantatoiminnon asennusvaatimuksen ulottamista laajamittaisesti korjattaviin pientaloihin.

Valtioneuvosto voi kannattaa pakollisten lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkastusten laajenemista ilmanvaihtotarkastuksiin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksessa on säilytetty pakollisten tarkastusten sijasta mahdollisuus toteuttaa vaihtoehtoisia toimia, joilla on saavutettava vastaavat tulokset.

Valtioneuvosto katsoo, että nykyisen direktiivin mukaisista älyindikaattorin testauksista eri jäsenmaissa on saatava palautetta ennen kuin pakollisten toimien osalta on tarkoituksenmukaista edetä.

Taloudelliset kannusteet ja markkinoiden esteet

Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti ehdotuksiin siitä, että direktiivillä säädeltäisiin jäsenvaltioiden budjettirahoituksen käyttöä esimerkiksi energiakorjauksiin, sillä ehdotus rajoittaisi eduskunnan budjettivaltaa.

Valtioneuvosto korostaa eduskunnan budjettivallan tärkeyttä ja katsoo, että mahdollisesta yleiskatteisuusperiaatteesta poikkeamiseen tulee kaikissa tilanteissa olla painavat perusteet. Valtioneuvosto katsoo, ettei myöskään verotukseen liittyvistä kysymyksistä tulisi säädellä ehdotetun direktiivin yhteydessä.

Samalla valtioneuvosto katsoo, että erilaisten kansallisesti päätettävien tukitoimien käyttöönotto on tärkeä osa energiakorjausten toteuttamisen nopeuttamista ja että monet direktiivissä mainitut tukitoimet ovat sellaisia, joita Suomessa on jo kansallisesti käytössä ja valmistelussa.

Muuta

Valtioneuvoston kantaa oikeusperustaan, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteeseen sekä toimivallan siirtoon käsitellään tarkemmin kohdassa 5.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ammattitaitoiset henkilöt toteuttavat rakennustöitä, samoin kuin perusparannuspassien laatijoiden ja rakennuksen älyvalmiuden arvioijien tulee olla ammattitaitoisia toimijoita. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että riittävä osaaminen tulee pystyä saavuttamaan olemassa olevilla ammatillisilla ja korkea-asteen koulutuksilla ja tutkinnoilla sekä niitä täydentämällä lisäkoulutuksella, ilman uusien sertifiointijärjestelmien perustamista.

Valtioneuvosto pitää hyvänä komission tavoitetta edistää palvelujen sekä tietojen vaihtoa ja yhteentoimivuutta. Ehdotuksessa mainituilla mittareilla tulisi tarkoittaa rakennuksen teknisiin järjestelmiin tai automaatio- ja ohjausjärjestelmään liittyviä mittauksia. Energiamittaukseen on jo kattavat säädökset ja vastaava säännös avoimuudesta. Valmistelussa tulee varmistaa, ettei sääntely ole tältä osin päällekkäistä valmisteilla ja olemassa olevan EU-sääntelyn kanssa.

Valtioneuvosto kiinnittää huomioita, että toisin kuin voimassa olevassa rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä, kansallisen puolustuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi direktiivin tu-

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

lisi mahdollistaa maanpuolustuksen tarpeiden huomioiminen kansallisessa toimeenpanolainsäädännössä. Kyseinen poikkeus koskien kansalliseen puolustukseen käytettäviä rakennuksia, lukuunottamatta henkilöstön käytössä olevia yksittäisiä asuintiloja tai toimistorakennuksia, sisältyy voimassa olevaan energiategohkuusdirektiiviin (2012/27/EU), mutta ei sitä koskevaan uuteen direktiiviehdotukseen COM(2021) 558 final

Valtioneuvosto korostaa, että energiategohkuuden parantamisella direktiiviehdotuksen tavoitteiden mukaisesti on lähtökohtaisesti merkittäviä ympäristö- ja terveyshyötyjä sekä eurooppalaisella että kansallisella tasolla. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että jäsenvaltiolle on jätettävä riittävästi harkintavaltaa toteuttaa ne kustannustehokkaasti hiilineutraalisuustavoitteet huomioiden. Lisäksi se vähentää riippuvuuttamme tuontienergiasta, parantaa huoltovarmuutta ja heikentää fossiilisen energian maailmanmarkkinahintojen äkillisen kallistumisen haitallisia vaikutuksia.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä varmistaa, ettei ehdotus lisää tarpeettomasti hallinnollista taakkaa. Kaiken hallinnollisen taakan tulee olla oikeassa suhteessa siitä syntyvään lisäarvoon. Valtioneuvosto katsoo, että direktiivin seuraamuksia koskevan sääntelyn tulee olla oikeasuhtaista. Direktiivineuvotteluissa on huolehdittava siitä, että kansallisesti voidaan säätää direktiivin tarkoitettuista seuraamuksista perustuslain vaatimusten mukaisesti.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että direktiivin toimeenpanolle varataan riittävän pitkä määräaika ja se mahdollistaa tarvittavat toimeenpanon siirtymäajat.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Joulukuussa 2021 annettu ehdotus rakennusten energiategohkuutta koskevan direktiivin uudistamiseksi täydentää ns. 55-valmiuspakettiin sisältyviä ehdotuksia, ja sen taustalla ovat tavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä ja ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä. Rakennusten energiategohkuusdirektiivillä pyritään osaltaan vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja energian loppukulutusta sekä samalla asettamaan pitkän aikavälin visio kohti ilmastoneutraaliutta. Lisäksi direktiivillä on lukuisia erityistavoitteita.

Ehdotus muodostaa yleisestä energiategohkuusdirektiivistä (ks. TaVL 38/2021 vp — U 48/2021 vp) erillisen ehdotuksen. Talousvaliokunta korostaa, että ilmastopakettiin liittyviä säädösehdotuksia tulee arvioida kokonaisuutena kiinnittäen erityistä huomiota ehdotusten ristikkäisvaikutuksiin ja toimien kustannustehokkuuteen. Monet valiokunnan aiemmin ilmastopaketin yhteydessä esittämistä arvioista liittyvät siten myös nyt käsiteltävään ehdotukseen.

Keskeiset ehdotukset ja ongelmakohdat

Uudisrakentaminen. Ehdotuksen 7 artiklassa ja liitteessä III asetettaisiin uudisrakentamisen energiategohkuutta koskevat EU-tason vaatimukset. Uudisrakennusten tulee olla päästöttömiä vuoden 2030 alusta, julkisten viranomaisten rakennusten jo vuoden 2027 alusta. Liitteessä III asetet-

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

taisiin primäärienergiankulutukselle enimmäisarja-arvot, joita komissio voisi muuttaa delegoituilla säädöksillä. Unionin alue on ehdotuksessa jaettu neljään eri ilmastovyöhykkeeseen, joilla on omat enimmäisarja-arvonsa.

Talousvaliokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin myönteisesti uudisrakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja siirtymään kohti päästöttömän energian käyttöä. Toisin kuin nyt ehdotetussa sääntelyssä, lähtökohtana tulisi kuitenkin olla ratkaisuiden soveltuminen kansallisiin olosuhteisiin, ilmastoon ja kansalliseen energiajärjestelmään. Tämä koskee erityisesti primäärienergiankulutuksen enimmäisarvoja, verkkosähkön käyttöä ja kaukolämpöjärjestelmää.

Talousvaliokunta katsoo, että ilmastopakettien säädösehdotusten oikeutuksena ja arvioinnin lähtökohtana tulisi olla se, kuinka niiden avulla pystytään kustannustehokkaimmin, teknologianeutraaliteetin lähtökohta huomioon ottaen, toteuttamaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitetta. Sen vuoksi erillisten primäärienergian kulutukseen tai energian tuottamiseen paikan päällä kohdistuvat vaatimukset ovat lähtökohtaisesti ongelmallisia: esimerkiksi Suomen olosuhteissa rakennusten energiahuollon tulisi voida jatkossakin tukeutua myös yleiseen verkkosähköön tai kaukolämpöjärjestelmään. Ratkaisevaa on kulutetun energian päästöttömyys tai vähäpäästöisyys, ei sen tuotantopaikka tai käytetty teknologia. Kaukolämpöjärjestelmät voivat toimia myös sektori-integraatiota edistävinä alustoina ja mahdollistaa esimerkiksi teollisuuden hukkalämmön ja rakennusten kysyntäjoukon hyödyntämistä.

Olemassa olevat rakennukset ja energiatodistusjärjestelmä. Ehdotuksen keskeisimmät ja kustannusvaikutuksiltaan merkittävimmät ongelmakohdat liittyvät olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuden sääntelyyn (ehdotuksen 9 artikla). Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että energiatehokkuudeltaan heikoimmat olemassa olevat rakennukset saavuttavat tietyt energialuokat tiettyyn määräaikaan mennessä. Ensimmäinen siirtymä (luokasta G luokkaan F) olisi saavutettava vuoteen 2027 mennessä ja seuraava vaihe tästä kolmen vuoden päästä. Lisäksi olisi laadittava kansallinen rakennusten perusparannussuunnitelma, jonka tavoitteena olisi perusparantaminen energiatehokkaaksi ja hiilivapaaksi rakennuskannaksi vuoteen 2050 mennessä sisältäen erillisiä välitavoitteita.

Samoin kuin edellä uudisrakentamisen osalta talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että uskottava järjestelmä energiatehokkuustoimien nopeuttamiseksi on sinänsä kannatettava tavoite. Valtioneuvosto on kuitenkin suhtautunut kriittisesti siihen, että komissio asettaisi energiatehokkuuden vähimmäistason olemassa olevien rakennusten energiatehokkuudelle ja määräajan sen saavuttamiselle. Talousvaliokunta yhtyy tähän kritiikkiin ja korostaa, että rakennusten korjaamisen lähtökohtana tulee olla oikea-aikaisuus ja kustannustehokkuus elinkaariajattelun mukaisesti. Samalla on tärkeää ottaa huomioon eri aikakausien rakennusperinnön vaatimukset korjausten toteuttamistavassa.

Nyt ehdotettu kategorinen peruskorjausvelvoite voisi edellyttää ehjien rakennusosien ja järjestelmien ennen aikaista korjaamista, mikä voisi olla kustannustehokkuudeltaan kyseenalaista ja johtaa myös ilmastopakettien perustavoitteen vastaisiin tuloksiin. Velvoitteesta aiheutuvien korjauskustannusten on arvioitu Suomessa olevan vuositasolla 1—1,5 miljardia euroa ja kokonaisuudessaan 13,7 miljardia euroa. Sidottu aikataulu voisi myös johtaa korjausrakentamisen markkinoiden ylikuumentumiseen ja työvoiman ja materiaalien saatavuusongelmiin. Talousvaliokunta vii-

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

taa myös aiemmin yleistä energiatehokkuusdirektiiviä koskevassa lausunnossaan (TaVL 38/2021 vp — U 48/2021 vp) esittämänsä arvioon: rakennuksen ehjien käyttökuntoisten rakennusosien tai järjestelmien uusiminen ennenaikaisesti vain energiatehokkuuden vuoksi ei ole ilmastoystävällistä, koska päästöjä syntyy muun muassa purkamisesta, jätteiden hävittämisestä ja uusien osien valmistamisesta.

Olemassa olevan rakennuskannan korjausvelvoitteen epäoptimaalisuutta EU-jäsenvaltioiden tasolla korostaa velvoitteen määrittely ja kohdistuminen jäsenvaltioittain. Velvoitteen kohteena olevaan huonoimpaan G-luokkaan tulisi luokitella — jäsenvaltion rakennuskannan kunnosta riippumatta — 15 prosenttia rakennuskannasta.

Talousvaliokunta katsoo, että Suomen ei tule hyväksyä olemassa olevan rakennuskannan korjausvelvoitetta ehdotetussa muodossaan. Valiokunta korostaa, että Suomen tulee direktiiviehdotusta koskevissa neuvotteluissa pyrkiä etsimään samanmielisten jäsenvaltioiden kanssa toteuttamiskelpoisia ja kustannustehokkaita, jäsenvaltioiden olosuhteet huomioon ottavia sääntelyvaihtoehtoja nyt ehdotetun velvoitteen sijasta.

Perusparantamisvelvoitteen toteuttamista määrittäisi energiatodistusjärjestelmä. Todistusten olisi oltava digitaalisia, ja ne olisi laadittava myös rakennusten laajamittaisissa korjauksissa, vuokrasopimusta uudistettaessa sekä julkisten tahojen omistamiin tai käyttämiin rakennuksiin. Velvoitteiden soveltamista koskeva poikkeuslista poistettaisiin, ja todistusvelvoite kohdistuisi mm. kaikkiin teollisuus- ja korjaamorakennuksiin, alle 50 neliömetrin rakennuksiin sekä lämmitettäviiin kesämökkeihin. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että yhtenäinen tapa luokitella energiatehokkuus ja yhtenäinen energiatodistusjärjestelmä on perusteltu lähtökohta. Talousvaliokunta yhtyy kuitenkin valtioneuvoston arvioon poikkeuslistan säilyttämisen tarpeellisuudesta ja kiinnittää lisäksi huomiota todistusten kustannusvaikutuksiin.

Latauspisteet ja pysäköinti. Esitys merkitsisi nykyiseen direktiivin nähden kunniahimoisempia velvoitteita latausinfrastruktuurin rakentamiseen. Valtioneuvoston kannassa on suhtauduttu myönteisesti latauspisteiden ja esikaapeloinnin lisäämistavoitteisiin uudisrakentamisen ja laajamittaisten korjausten yhteydessä. Talousvaliokunta pitää perusteltuna edistää sähköisen liikenteen vaatimaa infrastruktuuria tarkoituksenmukaisin sääntelykeinoin, mutta yhtyy samalla valtioneuvoston kriittiseen arvioon nyt ehdotettujen säännösten ongelmallisuudesta erityisesti olemassa olevien ei-asuinrakennuksia koskevien säännösten osalta. Sääntely voi johtaa kohtuuttomiin kustannuksiin erityisesti pk-yritysten osalta esimerkiksi tilanteissa, joissa rakennusten käyttö on vain ajoittaista tai muutoin vähäistä.

Kannustimet ja sanktiot. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi tarjottava asianmukaista rahoitusta ja tukitoimia tarvittavien energiatehokkuusinvestointien edistämiseksi. Samoin jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä mahdollisimman kustannustehokkaasti kansallista ja unionin tasolla saatavaa rahoitusta. Talousvaliokunta korostaa valtioneuvoston tavoin eduskunnan budjettivallan tärkeyttä ja yhtyy valtioneuvoston kriittiseen kantaan ehdotuksista, jotka voisivat johtaa siihen, että direktiivillä säädeltäisiin jäsenvaltioiden budjettirahoituksen käyttöä. Talousvaliokunta huomauttaa myös, että edellä tarkastellut ehdotuksesta aiheutuvat kustannukset ovat omiaan johtamaan myös keskusteluun olemassa olevien tai uusien EU-tason rahoitusvälineiden käyttämisestä investointien rahoittamiseen. Direktiivi edellyttää myös, että jäsenvaltiot luovat tarvittavat val-

Valiokunnan lausunto TaVL 24/2022 vp

vontajärjestelmät ja seuraamukset direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon perusoikeuksien huomioon ottamisesta ja tarpeesta varmistaa sääntelyn oikeusuhaisuus sillä saavutettavaan lisäarvoon nähden.

Lopuksi. Talousvaliokunta on aiemmin yleistä energiatehokkuusdirektiiviä koskevaa ehdotusta käsitellessään (TaVL 38/2021 vp — U 48/2021 vp) tuonut esille, että kustannustehokkaat energiatehokkuusinvestoinnit toteutuvat Suomessa pitkälti sääntelyn luomista velvoitteista riippumattakin: energialla on hinta ja energiatehokkuus on jo nyt kilpailuetu. Liian yksityiskohtaiset velvoitteet voivat johtaa investointeihin, jotka ovat poissa kustannustehokkaammista tavoista edistää vihreää siirtymää. Parhaat edellytykset tarkoituksenmukaisimpien toimien määrittelyyn ovat kansallisella tasolla, eikä varsinkaan delegoiduilla säädöksillä tulisi määrittää jäsenmaita koskevia vaatimuksia, toteutuksen toimintatapoja tai aikatauluja.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomautuksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 5.5.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Olli Immonen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen